

Kerkkeus, schoolkeus, en tachtig jaar Vrijmaking

Waarom nadenken over de Vrijmaking na tachtig jaar zin heeft

Dit voorjaar maakten mijn vrouw en ik de overgang naar de Gereformeerde kerken Nederland. Voor ons besef was onze plek in de Nederlandse Gereformeerde Kerken spanningsvol geworden. We hadden ons meermalen verzet tegen ontwikkelingen daar. Daarbij ging het om Man Vrouw en Ambt, de nieuwe gezamenlijke kerkorde, de gesprekken over de toelating van kinderen aan het Avondmaal. Daar kwam nog een rapport over de bejegening van homoseksuele broeders en zusters bij waarin wissels werden omgezet. Steeds meer sloeg de vervreemding toe.

Tegelijk bleef er de roeping om de gemeente te dienen en te onderwijzen vanuit het Woord van God. Mag je daar als ambtsdrager bij weglopen? En weggaan betekent voor een dominee je inkomen, je emeritaatsvoorziening en je huisvesting op de tocht zetten.

Kerkkeus

En waar moet je dan heen? Welke andere opties zijn er voor een gereformeerde belijder? GKN, DGK, vleugels binnen de CGK, de HHK, de Gereformeerde bond binnen de PKN, GG kerken met een ruime, verbondsmatige prediking ... Het zijn allemaal keuzes die broeders en zusters in de situatie van afscheid van de GKv/NGK hebben gemaakt.

Tot onze eigen verwondering kwam er uit de Gereformeerde Kerk van Zwolle en omgeving (GKN) een beroep. En we hebben sterk ervaren dat de Heere daar ruimte voor ons bood en een taak voor ons had. Daar mogen we Hem tot op deze dag voor danken. Het bevrijdde ons van veel onontwarde dilemma's als het gaat over de kerkkeus. We mogen ons weer inzetten met loyaliteit naar de kerk en het kerkverband over de volle breedte. We mogen bijvoorbeeld meebouwen aan het herstel van de verhoudingen tussen de broeders en zusters uit de GKN en de DGK. God heeft in zijn genade nog een mooie taak voor ons.

We zingen weer meer psalmen, ervaren dat de wekelijkse confrontatie met de heilzame geboden van de Heere iets goeds doet aan ons en heel de gemeente. We wennen aan het gebruik van de Herziene Statenvertaling. En van veel moeizame en ergerlijke discussie zijn we verlost. Uiteraard is er ook nieuwe discussie en nieuwe ergernis voor teruggekomen. Gods kinderen krijgen in deze wereld het paradijs, ook kerkelijk, nog niet in handen.

We zijn stevig aan het kennismaken gegaan in de nieuwe gemeente. En daar ontmoetten we mensen die in een korter of langer proces een keus hadden gemaakt die hen in bepaalde opzichten pijn en verdriet en soms blijvende beschadiging had opgeleverd. Tegelijk was de teneur er een van dankbaarheid: door de Heere bij het Woord bewaard te zijn.

Schoolkeus

Bij de ouders in de gemeente ontdekten we vragen over de keuze voor de school voor hun kinderen. Het spreekt niet meer vanzelf om bij de bestaande (oorspronkelijk) gereformeerde basisscholen te blijven en voor het (oorspronkelijk) gereformeerd voortgezet onderwijs te kiezen. Ouders hebben vragen bij het gereformeerde karakter van deze scholen. En toegegeven, die zijn in de praktijk en op papier behoorlijk veranderd in de afgelopen jaren.

In heel wat gevallen maken deze ouders een andere keus. De keus die veel gemaakt wordt is die voor het reformatorisch onderwijs.

Moet dat nu? Weggaan bij het oorspronkelijk gereformeerd onderwijs? Moeten er zelfs eigen scholen worden gezocht of zelfs opgericht? Nee, dat *moet* naar mijn overtuiging niet (onze eigen dochter bezoekt ook nog het Greijdanuscollege te Zwolle).

Maar welke keuze ouders ook maken, laat het na gelovige overweging gebeuren. En laat ook de kerk daarin begeleiding bieden (een gesprek met de wijkouderling, een wijk- of gemeenteavond over deze zaken). Iedere ouder maakt daarin een afweging die in het belang van het eigen kind hoort te zijn en te verantwoorden is tegen de achtergrond van de belofte die ze aan het doopvont hebben afgelegd. We hebben onze kinderen tenslotte van de Heere te leen.

Aan het kiezen voor reformatorisch onderwijs kleven nadelen. En veel ouders zien die nadelen. Ze ervaren in het reformatorisch onderwijs een diepe eerbied voor het Woord van de Heere. Dat Woord zal nooit worden tegengesproken. Wat de eigen cultuur en tijd ook menen te mogen vinden. Tegelijk is de afstand tot onze eigen cultuur wel groot. In kledingvoorschriften en het gebruik van moderne media. Maar wat ouders vooral opviel, kwam me ter ore, was de benadering van de kinderen. Er werd ook jonge kinderen al vaak en veel voorgehouden: "Bid maar veel om een nieuw hartje ...". De benadering van kinderen en jongeren legt nadruk op de wedergeboorte en de verkiezing. Die krijgen meer nadruk dan de beloften die de Heere onze kinderen doet wanneer ze gedoopt worden.

Dat heeft een achtergrond.

De relevantie van een oud debat

We staan dit jaar stil bij tachtig jaar Vrijmaking. Een belangrijk deel van de strijd in die tijd ging over verbond en doop. Heeft de Heere werkelijk een verbond met elke gedoopte? Of moet je zeggen: nee, dat verbond heeft Hij slechts met die gedoopten die ook daadwerkelijk uitverkoren zijn? Of om het wat technischer te zeggen: heerst de verkiezing over het verbond?

Voor Kuyper en zijn volgelingen gold: de Heere heeft slechts een verbond met de uitverkorenen. En bij de doop gaan we ervan uit ('veronderstellen we') dat de Heere meent wat de doop zegt: de veronderstelde wedergeboorte. En zolang het

niet blijkt uit het leven van de gedoopte dat deze ongelovig en onbekeerd is, gaan we uit van diens uitverkiezing door God.

Men benaderde de vragen dus vanuit de eeuwigheid. In de eeuwigheid heeft God een besluit genomen over het eeuwig wel en wee van een mens. En dat zal worden uitgewerkt in de tijd.

Wij kunnen niet vanuit de tijd de blik slaan in de eeuwigheid, en dus gaan we bij de doop ervan uit ('veronderstellen we') dat de dopeling uitverkoren is.

Het kan ook anders zijn; dat er geen geloof komt. Dan blijkt er dus ook geen verkiezing en heeft de doop geen betekenis gehad. Niet meer dan wat geknoei met water.

Deze benadering vanuit de eeuwigheid en de verkiezing maakte dat het verbond als een 'werkelijkheid in de tijd', een echte relatie die een appel op je doet, vervluchtigde. Het verbond van God met je kinderen is niet meer een vaste grond om bij Hem op te pleiten. Er zit immers een rand van onzekerheid omheen: heeft de Heere werkelijk een verbond met mijn kind? En het kan ook niet meer functioneren als een pedagogische context: jij hoort bij de Heere, geef Hem gelovig antwoord in heel je leven.

Reformatorisch

De benadering van veel reformatorische christenen is vergelijkbaar met de positie van Abraham Kuyper en zijn volgelingen: ook daar wordt vanuit de eeuwigheid en vanuit de verkiezing geredeneerd. Ook daar vervalt het verbond als een vaste pleitgrond en als pedagogische context.

Wat er anders is dan toen, is de overtuiging dat we niet te gemakkelijk mogen zeggen dat de gedoopte wel wedergeboren zal zijn (de veronderstelde wedergeboorte). In de reformatorische zuil redeneert men eerder andersom: als er wat moet worden verondersteld, dan eerder dat het kind *niet* wedergeboren is. Dat dat wonder nog maar moet blijken. En daarom dus dat hameren op: "Vraag de Heere maar veel om een nieuw hartje".

Er zijn leeruitspraken die zeggen dat het verbond onder de beheersing van de verkiezing staat. Binnen de reformatorische zuil is daar inmiddels veel discussie over ontketend, onder andere door ds. Gert van den Brink die in lezingen en persbijdragen de verkeerde leer en de verkeerde consequenties ervan (lijdelijkheid, genoeg nemen met onbekeerdheid) aanwijst.

Zinvol nadenken over de Vrijmaking

Zo zien we dat ook vandaag in de praktijk van onderwijs en opvoeding de vragen van tachtig jaar geleden nog voluit van belang kunnen zijn.

Tegenover het hameren op iets waar het kind niets aan kan doen: "Bid maar om een nieuw hartje ... Hoop maar op tekenen van wedergeboorte", mag je tegen kinderen zeggen: "De Heere is jouw God. Je hebt met Hem een verbond. Dat heeft Hijzelf gezegd en laten onderstrepen bij je doop. Geloof de beloften die de Heere bij je doop heeft gedaan. Dat zijn echt beloften die Hij jou persoonlijk heeft toegezegd: Vertrouw op de Heere Jezus en vraag Hem je zonden te vergeven. Vertrouw op Gods Geest en vraag om de vernieuwing van je hart. Die is je immers toegezegd."

Nee, dat nadenken en discussiëren van onze vaders is niet alleen iets voor in de oude doos. (En laat het daar maar in zitten. Zet maar op de stoffige zolder.) Nee, kruip maar eens door de vragen van vandaag aan de hand van de gedachten en strijdpunten van toen.

Vragen van vandaag

Je kunt vandaag van alles vragen over kleine en ook wat minder kleine kinderen: zijn ze, omdat ze gedoopt zijn, vanzelf 'binnen'?

In de NGK is een gesprek gaande over de invoering van de praktijk van kinderen aan het Heilig Avondmaal. Gedoopte kinderen horen bij Gods verbond en zijn gemeente (HC 27). Horen ze daarom ook aan de avondmaalstafel thuis? Inhoudelijk verwijs ik naar een eerder nummer van dit blad¹, daar hebben we veel materiaal bijeengezet over dit thema. Bij het gesprek in de NGK (in elk geval in het materiaal van het Steunpunt) wordt een gesprek over de noodzaak van wedergeboorte gemist.

Signalen van wedergeboorte en geloof dienen aanwezig te zijn, wil de toegang tot het avondmaal gegeven kunnen worden. Er moet gelovig om gevraagd worden. Het avondmaal is voor bewust gelovige mensen, wedergeboren mensen, zegt de NGB artikel 35. Hun nieuwe leven wordt aan het avondmaal onderhouden.

Juist het appel dat we op kinderen mogen doen in opvoeding en kerkelijk onderwijs moet hen brengen tot de erkenning:

“Ja, de God die met mij begonnen is bij mijn doop wil ik dienen. Dat kan ik slechts uit kracht die de Heere geeft, daarom luister ik naar het Woord en gebruik ik het sacrament van het Heilig Avondmaal”. Het verbond dat in de kinderdoop eenzijdig ontstond (God was de eerste) vindt zijn antwoord in het gelovig aangaan aan de tafel (het verbond, tweezijdig in zijn voortbestaan).

Dat motiveert me om ook in de kerk die ik nu mag dienen, zij aan zij met mijn DGK-collega, de schouders onder de catechese te zetten.

We mogen kinderen aanmoedigen tot groei in het geloof. Dat is niet een lijdelijk bidden om een nieuw hartje. Dat is bidden om dat nieuwe hart, en actief en gelovig aannemen wat je werkelijk beloofd is.

Gehoorzaam de Heere, ook daarin dat je zijn belofte gelooft (dat eist Hij van je!) om jezelf te leren zien als zijn geliefde kind.

Groei in de relatie van het verbond naar je eigen antwoord in geloof toe. Je openbare geloofsbelijdenis. Jazeker, dat kan alleen als de Heere je hart vernieuwt. Maar dat heeft Hij je echt beloofd. Daar mag geen moment twijfel over bestaan.

Daarin hebben ouders een taak, daarin heeft het kerkelijk onderricht een taak. Ouders kunnen kiezen voor een school met eigen kenmerken en eigenschappen. En op elke school is wel wat aan te merken en af te dingen. De echte vraag is of ouders en kerken werkelijk ernst willen maken met het zelf onderricht geven in de beloften die de Heere hun aangaande hun kinderen deed.

Zo zien we uit een oude discussie over verbond en doop ook vandaag nog licht vallen op actuele vragen. En ook licht vallen op levens van jonge kinderen van de gemeente. Ze mogen Gods kinderen zijn, dat is ze echt beloofd.

Stuur je je kinderen naar het reformatorisch onderwijs? Daar kunnen goede redenen voor zijn.

Dat vraagt echter van ouders een gedegen correctie op de daar gevolgde benaderingswijze van de kinderen en jongeren. De kinderen mogen (moeten!) weten wat ze echt beloofd hebben gekregen bij het doopvont. En daar onderwijzen de ouders en de kerk hen in. Die hebben bij hetzelfde doopvont die dure belofte afgelegd. ■

**We mogen kinderen
aanmoedigen tot groei
in het geloof. Dat is niet
een lijdelijk bidden
om een nieuw hartje.
Dat is bidden om dat
nieuwe hart, en actief en
gelovig aannemen wat je
werkelijk beloofd is**

